

Michał Wojtanek

 <http://orcid.org/0000-0003-4051-8560>

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach

Prawny model postępowania ze użytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym

Wstęp

Niniejszy artykuł powstał w celu wyjaśnienia ogólnych zagadnień związanych z wprowadzaniem sprzętu elektrycznego i elektronicznego na rynek oraz dalszym postępowaniem, kwalifikowanym już jako odpad. Temat ten jest warty podjęcia z uwagi na ciągle rosnący popyt na sprzęt użytkowany w różnych dziedzinach życia człowieka oraz idącą za tym podaż, przejawiającą się poprzez szeroką dostępność i ilość wszelkich kategorii sprzętu. Istotne jest zatem, aby regulacje dotyczące sprzętu elektrycznego oraz wiążący się z nimi system gospodarowania były znane, a wątpliwości pojawiające się podczas stosowania tych regulacji, sukcesywnie wyjaśniane.

Pierwszy merytoryczny rozdział pracy zawiera ogólny opis problemu, jakim jest rozwój technologii oraz idąca z nim w parze potrzeba wymiany urządzeń na takie, które odpowiadają najnowszym trendom technologicznym. W rozdziale drugim, zostało wyjaśnione pojęcie użytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego na podstawie nieodzownej definicji odpadu, funkcjonującej w polskim porządku prawnym. W trzecim rozdziale omówiono regulacje dotyczące użytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, obowiązujące na poziomie Unii Europejskiej. Czwarty rozdział zawiera charakterystykę krajowego systemu związanego ze sprzętem elektrycznym i elektronicznym stworzoną na podstawie ustawy z dnia 11 września 2015 r. o użytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym¹.

¹ Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o użytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym (Dz.U. 2019, poz. 1895 ze zm.).

W piątym rozdziale pomieszczono ocenę funkcjonującego w Polsce systemu związanego ze sprzętem elektrycznym i elektronicznym, ze wskazaniem pozytywnych oraz negatywnych aspektów jego funkcjonowania. W ostatnim rozdziale zostały natomiast opisane koncepcje rozwoju obowiązującego systemu w zakresie dalszego postępowania ze zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym.

Artykuł powstał w głównej mierze na podstawie analizy treści stworzonych w ramach doktryny prawa ochrony środowiska i orzecznictwa oraz własnych spostrzeżeń formułowanych podczas analizy aktów prawnych. Stan prawny, w oparciu o który został sporządzony niniejszy artykuł, został przyjęty na dzień 3 lipca 2020 r.

Charakterystyka aktualnego problemu dotyczącego sprzętu elektrycznego i elektronicznego

Współczesny rozwój nowych technologii osiągnął niezwykle szybkie tempo. Ciągłe poszerzające się możliwości technologiczne pozwalają na tworzenie skomplikowanych urządzeń, które masowo zastępują mniej zaawansowanych poprzedników. Efektem tego procesu jest zauważalna nadpodaż produktów rynku technologicznego. Dynamiczna wymiana „topowych” urządzeń skutkuje przeniesieniem technologii dotychczas dla nich zarezerwowanych na niższy pułap. To zaś oznacza wymianę partii urządzeń niższej klasy na nowe, bardziej zaawansowane czy lepiej wyposażone egzemplarze. Proces ten jest bardzo dobrze widoczny na rynku i powtarza się odpowiednio dla każdej klasy danego produktu, aż do produktów najtańszych.

Ciągła ewolucja sprzętu oraz wysoki popyt na nowe technologie doprowadziły obecnych na rynku producentów do konkluzji, że nie warto stawiać na jakość oferowanych produktów, a na cechy, które czynią je atrakcyjne w chwili wprowadzenia do sprzedaży. Współcześnie wytwórcom nie opłaca się oferować produktów trwałych, których sprzedaż spadnie za rok z powodu pojawienia się w międzyczasie na rynku bardziej zaawansowanego urządzenia konkurencji. Niski standard jakości sprzętu przyczynia się w rezultacie do jego szybkiego zużycia i zmusza konsumenta do nabycia nowego produktu, ponieważ często naprawa starego jest nieopłacalna, biorąc pod uwagę jego aktualną cenę oraz pracę czy technologię, która musiałaby zostać wykorzystana w przywróceniu go do użytku. Wyżej opisany stan jest korzystny dla producentów sprzętu, bowiem ci, produkując nowe urządzenia, nie muszą martwić się o rynek zbytu. W dłuższej perspektywie nie muszą również gwarantować obecności na rynku części zamiennych dla urządzeń starszych. Obecnie można przyjąć, że średni okres „przydatności do użycia” sprzętu małowagarytowego, wynosi około 2 lat,

bowiem tyle trwa w Polsce okres rękojmi za nowy produkt. Sprzęt wielkogabarytowy, w tym przede wszystkim sprzęt AGD, często objęty jest gwarancją producenta do 5 lat, co może definiować jego potencjalny moment zużycia. Upływ okresu przydatności do użycia urządzeń nie oznacza jednak, że nie nadają się one do dalszego wykorzystania. Często u podstaw wymiany sprzętu na nowy leży chęć posiadania czegoś, co oferuje nowe funkcje czy modny wygląd. Oczywiście urządzenia są też wymieniane z powodu faktycznego zużycia lub uszkodzenia. Należy jednak wskazać, że producenci, już na etapie produkcji sprzętu potrafią skrócić czas ich użytkowania przez przyszłego nabywcę. Praktyką taką jest sztucznie postarzanie sprzętu poprzez dobranie czy wytworzenie komponentu, aby uległ on uszkodzeniu po założonym czasie. Inną metodą skracania czasu użyteczności urządzeń może być również aktualizacja jego oprogramowania, co nie zawsze musi prowadzić do jego zepsucia, ale może skutkować zauważalnym zmniejszeniem efektywności jego pracy.

Efektym ubocznym wyżej opisanych praktyk jest wytwarzanie znacznych mas elektrośmieci. Mając na uwadze liczbę ludzi żyjących na naszej planecie (aktualnie ponad 7,5 miliarda), można sobie tylko wyobrazić, o jakich wielkościach jest tutaj mowa. Ponadto praktyka taka nie wypełnia jednego z głównych założeń koncepcyjnych sukcesywnie wprowadzanego systemu gospodarki o obiegu zamkniętym, zgodnie z którym wytwarzane produkty powinny pozostawać w gospodarce tak długo, jak jest to możliwe, a wytwarzanie odpadów powinno być jak najbardziej zminimalizowane².

Obrazując skalę problemu w liczbach, w 2018 roku wprowadzono na terytorium Polski 660 tys. ton sprzętu elektrycznego i elektronicznego, natomiast łącznie zebrano w Polsce prawie 330 tys. ton zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (o 34% więcej niż w roku 2017), w tym z gospodarstw domowych 302 tys. ton. Najwięcej zużytego sprzętu zebrano w grupach obejmujących sprzęt wielkogabarytowy (42% masy zebranego sprzętu ogółem), sprzęt małogabarytowy (22%) oraz sprzęt działający na zasadzie wymiany temperatury (21%). Co interesujące, w przeliczeniu na 1 mieszkańca zebrano 8,6 kg zużytego sprzętu. Wskaźnik ten posiada tendencję rosnącą, w stosunku do roku 2017 wzrósł on bowiem o 2,2 kg na mieszkańca, zaś w ciągu 5 lat zwiększył się prawie dwukrotnie, ponieważ w 2013 roku wynosił 4,5 kg na mieszkańca³. Należy jednak zaznaczyć, że biorąc za przykład nasz region, tj. obszar Polski oraz pozostałe obszary Unii Europejskiej, odpady w postaci zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego często są odpadami w znaczeniu wyłącznie formalnym. Dla wyjaśnienia tego zjawiska trzeba przytoczyć definicję odpadu, funkcjonującą w polskim porządku prawnym.

² Gospodarka o obiegu zamkniętym. <https://www.gov.pl/web/klimat/goz> [dostęp: 3.07.2020]; Factsheets on the circular economy. https://ec.europa.eu/commission/publications/factsheets-circular-economy_pl [dostęp: 3.07.2020].

³ *Ochrona środowiska 2019*. Red. W. DOMAŃSKA. Warszawa 2019, s. 166.

Definicja zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego

Definicja odpadu znajduje się w art. 3 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach ustanawiającym, że pod pojęciem odpadu należy rozumieć każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć lub do których pozbycia się jest obowiązany⁴. W doktrynie można spotkać się z twierdzeniem, że ze względu na konstrukcję tego pojęcia i odwoływanie się przez prawodawcę do kryteriów subiektywnych zdefiniowanie odpadu nie jest oczywistym zagadnieniem⁵. Definicja ta nie pozwala bowiem na wskazanie wyraźnych kryteriów, które zobrazują, co jest odpadem, a co nim nie jest. Ustawodawca nie zdefiniował na gruncie ustawy o odpadach pojęcia „pozbycie”. Zgodnie ze znaczeniem słownikowym, oznacza ono jednak uwolnienie się lub uwalnianie się od czegoś niepotrzebnego, uciążliwego⁶. W tym znaczeniu, należy przede wszystkim założyć, że odpad to przedmiot lub substancja, które dla ich posiadacza są już niepotrzebne, wręcz uciążliwe. Posiadacz powinien chcieć pozbyć się lub porzucić rzecz bądź substancję, co należy utożsamiać z wyzbyciem się posiadania⁷.

Mając na uwadze wyżej wymieniony problem ustawowej definicji odpadu, należy teraz wyjaśnić, czym jest zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny. W ustawie z dnia 11 września 2015 r. o zużytym sprzęcie, ustawodawca wyjaśnił to pojęcie w sposób złożony. Po pierwsze, na podstawie art. 4 pkt 13 wyżej wymienionej ustawy, określił, czym jest sprzęt. Przez pojęcie to należy zatem rozumieć urządzenie, którego prawidłowe działanie jest uzależnione od dopływu prądu elektrycznego lub od obecności pól elektromagnetycznych, oraz urządzenie mogące służyć do wytwarzania, przesyłu lub pomiaru prądu elektrycznego lub pól elektromagnetycznych, które są zaprojektowane do użytku przy napięciu elektrycznym nieprzekraczającym 1000 V dla prądu przemiennego oraz 1500 V dla prądu stałego.

Po drugie, w art. 4 pkt 24 ustawy, możemy znaleźć definicję zużytego sprzętu, będącego urządzeniem, którego prawidłowe działanie jest uzależnione od dopływu prądu elektrycznego lub od obecności pól elektromagnetycznych, oraz urządzeniem mogącym służyć do wytwarzania, przesyłu lub pomiaru prądu elektrycznego bądź pól elektromagnetycznych, zaprojektowanym do użytku

⁴ Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. 2020, poz. 797 ze zm.).

⁵ *Ustawa o odpadach. Komentarz*. Red. B. RAKOCZY. Warszawa 2013; J. JERZMAŃSKI: *Ustawa o odpadach. Komentarz*. Wrocław 2002, s. 51 i nast.; B. DRANIEWICZ: *Pojęcie „odpadu” w prawie europejskim i prawie polskim — wybrane zagadnienia*. „Prawo i Podatki UE” 2006, nr 3, s. 2—9; K. LEW-GLINIECKA: *Pojęcie i rodzaje odpadów w prawie polskim*. „Przegląd Prawa Ochrony Środowiska” 2010, nr 2, s. 77—87.

⁶ S. DUBISZ: *Uniwersalny słownik języka polskiego*. Warszawa 2003, s. 814.

⁷ *Ustawa o odpadach. Komentarz*. Red. B. RAKOCZY...

przy napięciu elektrycznym nieprzekraczającym 1000 V dla prądu przemiennego oraz 1500 V dla prądu stałego.

Aby stwierdzić, że dany przedmiot albo substancja jest zużytym sprzętem elektrycznym czy elektronicznym, w skrócie WEEE (z ang. waste of electrical and electronic equipment), w pierwszej kolejności należy zastanowić się, czy wypełnia on przesłanki warunkujące uzyskanie statusu samego „sprzętu”. Następnie przymiot „zużytego” sprzęt uzyskuje w momencie, gdy wypełnia przesłanki warunkujące nabycie statusu odpadu. Najistotniejszym zagadnieniem w kontekście sprzętu elektrycznego i elektronicznego, stającego się odpadem, wydaje się zamiar samego posiadacza. Oczywiście, warto przytoczyć przyjętą w polskich sądach administracyjnych linię orzecniczą, zgodnie z którą „przesłankę »pozbycia się« można stwierdzić wyłącznie na podstawie zachowania posiadacza przedmiotu, z uwzględnieniem okoliczności obiektywnych umożliwiających odtworzenie zamiaru, jaki mu przyświecał w stosunku do tego przedmiotu. Nie chodzi tu przy tym o utratę kontroli nad przedmiotem, lecz zasadniczą zmianę jego wykorzystania, odmienną od głównego przeznaczenia, do którego przestał on się nadawać. Pozbyciem się przedmiotu będzie również przekazanie go (zbycie) innemu podmiotowi, który będzie go wykorzystywał w inny, zasadniczo odmienny od dotychczasowego sposób”⁸.

Stosowanie tak szerokiego oraz mimo wszystko uznaniowego sposobu kwalifikowania przedmiotu jako odpadu sprzyja urzeczywistnianiu paradygmatu produkcji, polegającemu na ciągłej produkcji nowych produktów, nie uwzględniając przy tym kwestii związanych z zagospodarowaniem produktów starszych, zastępowanych przez te nowe.

Powyższe byłoby jednak możliwe wyłącznie przy założeniu, że źródła surowców służących do produkcji są nieograniczone. Tak niestety nie jest, dlatego z uwagi na rosnącą w skali globalnej ilość WEEE ustawodawca europejski zdecydował się na wprowadzenie przepisów regulujących omawianą materię.

Regulacje dotyczące WEEE obowiązujące na poziomie Unii Europejskiej

Dyrektywa 2002/96/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 stycznia 2003 r. w sprawie zużytego sprzętu elektronicznego i elektrycznego była pierwszym tego rodzaju aktem prawa powszechnie obowiązującego⁹. Dyrektywa została oparta na zasadzie rozszerzonej odpowiedzialności producenta

⁸ Wyrok NSA z dnia 19 kwietnia 2018 r., sygn. II OSK 2655/17.

⁹ Dz.U. L 37 z dnia 13.2.2003.

za wytworzony przez niego produkt. Obejmowała ona urządzenia elektryczne i elektroniczne każdego rodzaju, które były wykorzystywane zarówno przez użytkowników prywatnych, jak i profesjonalnych. W 2012 roku, powyższa dyrektywa o Dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/19/UE z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego¹⁰. Dyrektywa z dnia 4 lipca 2012 r. stanowi uzupełnienie podstawowego unijnego prawodawstwa w dziedzinie gospodarowania odpadami, takiego jak dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów¹¹.

Głównym celem obecnie obowiązującej dyrektywy jest przyczynianie się do zrównoważonej produkcji i konsumpcji poprzez ograniczenie ilości WEEE oraz ponowne użycie, recykling i inne formy odzysku takich odpadów (umożliwia to ograniczenie ilości nieszkodliwianych odpadów i pozwala na wydajniejsze wykorzystywanie zasobów i odzyskiwanie cennych surowców wtórnych).

Na problemy związane z elektroodpadami nie pozostaje obojętny również Polski ustawodawca. W związku z tym, że Polska jest krajem członkowskim Unii Europejskiej, prawo unijne znajduje odbicie również w polskich regulacjach. Największą doniosłością charakteryzują się w tym przypadku wcześniej wspomniane dyrektywy oraz rozporządzenia, które będą bezpośrednio stosowane w krajowym porządku prawnym.

Charakterystyka krajowego systemu gospodarowaniem WEEE

Na gruncie prawa krajowego regulacje dotyczące zagadnienia zużytego sprzętu, znajdują się *de facto* już na poziomie konstytucyjnym.

Mając jednak na uwadze przynależność Polski do struktur Unii Europejskiej, nie bez podstawy pozostanie stwierdzenie, że na gruncie prawa krajowego obowiązuje europejski system gospodarowania WEEE. Jest to skutek implementacji prawa unijnego do prawa krajowego, co pozwala na zachowanie zgodności obydwu systemów. Ustawodawstwo europejskie pozwala również na zachowanie pewnej swobody w zakresie interpretacji przepisów, a co za tym idzie również na zachowanie takiej swobody w sposobie implementacji. Daje to ustawodawcy możliwość na właściwe dostosowanie prawa krajowego przy dochowaniu własnych interesów czy założeń. Skutkiem takiego stanu rzeczy jest istnienie w Polsce wysoce kontrolowanego systemu zbierania zużytego sprzętu. System ten charakteryzuje się koniecznością dochowania wymogów formalnych

¹⁰ Dz.U. L 197 z dnia 24.7.2012.

¹¹ *Prawo ochrony środowiska*. Red. M. GÓRSKI. Warszawa 2014, s. 235—356.

oraz faktycznych poprzedzających jeszcze moment przyjęcia zużytego sprzętu aż do chwili jego dalszego przekazania. Oprócz tego zawsze istnieje możliwość przeprowadzenia kontroli podmiotu prowadzącego działalność powiązaną ze zbieraniem zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego przez właściwe organy do spraw ochrony środowiska, co w pewnym stopniu dyscyplinuje przedsiębiorców w zakresie przestrzegania przepisów dotyczących zużytego sprzętu.

Obowiązujące w Polsce regulacje dotyczące zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, w tym system jego zbierania, charakteryzuje się podziałem podmiotów obowiązanych do przestrzegania przepisów dotyczących tego zagadnienia. Należy tu zatem wyróżnić:

- podmioty, których działalność jest pośrednio powiązana ze zbieraniem zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego,
- podmioty, których działalność jest bezpośrednio powiązana ze zbieraniem zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego.

Wśród przedstawicieli pierwszej grupy możemy wyróżnić dystrybutorów sprzętu elektrycznego lub elektronicznego oraz prowadzących punkty serwisu takich urządzeń. Obowiązki w zakresie zbierania zużytego sprzętu zostały nałożone na te podmioty w związku z charakterem prowadzonej przez nie działalności oraz faktem, że to właśnie one, a nie np. podmioty wprowadzające, mają najczęściej bezpośredni kontakt z użytkownikami. Dystrybutorem sprzętu w Polskim porządku prawnym jest osoba fizyczna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej lub osoba prawna w łańcuchu dostaw, która udostępnia na rynku sprzęt. Definicja ta pozwala na prowadzenie działalności w branży sprzętu elektrycznego i elektronicznego przy znacznym złagodzeniu obowiązków, którymi są objęci wprowadzający. Chodzi tu przede wszystkim o działalność w zakresie pośrednictwa w obrocie takim sprzętem. Pośrednictwo to może polegać między innymi na prowadzeniu firmowego salonu sprzedaży danej marki sprzętu elektrycznego czy elektronicznego lub też na bezpośredniej działalności jako sprzedawca po wcześniejszym nabyciu sprzętu od wprowadzającego. Należy jednak wspomnieć, że ustawodawca zastrzegł możliwość uznania dystrybutora za wprowadzającego sprzęt, w przypadku, gdy udostępnia on urządzenie na rynku polskim po raz pierwszy. Prowadzącym punkt serwisowy jest natomiast przedsiębiorca świadczący usługi naprawy sprzętu elektrycznego bądź elektronicznego w miejscu do tego przeznaczonym, będącym punktem serwisowym.

Przedstawicielami grupy drugiej są podmioty zbierające zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny, które posiadają odpowiednie zezwolenie lub z obowiązku jego posiadania są zwolnione.

Każdy przedstawiciel wymienionych wyżej grup, ze względu na różne momenty „styczności” ze użytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym, jest objęty wyraźnie określonym szeregiem regulacji, które dotyczą obowiązków w zakresie gospodarowania WEEE. Regulacje dotyczące gospodarowania

WEEE zaczynają obowiązywać jeszcze przed momentem, w którym będziemy mieli do czynienia z odpadem, i choć dotyczą one głównie podmiotów wprowadzających sprzęt na rynek, warto wskazać je chociażby z uwagi na fakt, że dystrybutor sprzętu może być zarazem podmiotem wprowadzającym. Zgodnie z poglądem wyrażonym w doktrynie celem ustawy o zużytym sprzęcie jest ograniczenie ilości powstających odpadów, a także zapewnienie zbierania, odzysku i recyklingu zużytego sprzętu na odpowiednim poziomie¹². Taka argumentacja, wyjaśnia działanie ustawodawcy, który objął wprowadzających obowiązkami w postaci:

- konieczności zorganizowania i sfinansowania działalności w zakresie odbierania zużytego sprzętu oraz jego przetwarzania,
- osiągnięcia minimalnych poziomów zbierania,
- osiągnięcia minimalnych poziomów odzysku,
- prowadzenia ewidencji,
- ponoszenia opłaty produktowej,
- wniesienia zabezpieczenia finansowego,
- zawarcia umowy z podmiotem prowadzącym zakład przetwarzania.

Wyżej wskazane obowiązki są związane nie tyle z gospodarowaniem WEEE, co z zabezpieczeniem lub zagwarantowaniem prawidłowego postępowania ze zużytym sprzętem powstałym ze sprzętu wprowadzonego. Najistotniejszym obowiązkiem wydają się być minimalne poziomy zbierania oraz odzysku odpadów. W odniesieniu do minimalnych poziomów zbierania ustawodawca podzielił wysokość ich obowiązywania na dwa etapy.

Pierwszy etap, obecnie obowiązujący, zakłada, że roczny poziom zbierania wyniesie nie mniej niż 40% średniorocznej masy sprzętu wprowadzonego do obrotu, a w przypadku sprzętu należącego do grupy nr 3, określonej w załączniku nr 1 do ustawy, nie mniej niż 50% średniorocznej masy sprzętu wprowadzonego do obrotu. Etap ten trwać będzie do 31 grudnia 2020 r. Co ważne, minister właściwy do spraw klimatu jest upoważniony do określenia w formie rozporządzenia poziomów zbierania wyższych niż te, które zostały wskazane w ustawie. Na tej właśnie podstawie, minimalny roczny poziom zbierania zużytego sprzętu w 2020 r., który powstał ze sprzętu należącego do grupy nr 1 i 2 oraz 4—6, wynosi 60% średniorocznej masy sprzętu wprowadzonego do obrotu na terytorium kraju. Natomiast minimalny roczny poziom zbierania zużytego sprzętu w 2020 r., który powstał ze sprzętu należącego do grup innych niż grupa nr 3, wynosi 65%. Drugi etap, obowiązujący od 1 stycznia 2021 r., zakłada, że roczny poziom zbierania wyniesie nie mniej niż 65% średniorocznej masy sprzętu wprowadzonego do obrotu albo 85% masy zużytego sprzętu wytworzonego na terytorium kraju.

¹² *Ustawa o zużytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym. Komentarz*. Red. M. DUCZMAL. Warszawa 2009.

Roczne poziomy zbierania, na które wskazuje ustawodawca, oblicza się w oparciu o załącznik nr 3 ustawy o zużytych sprzęcie. Co istotne, przy obliczaniu poziomów zbierania zużytego sprzętu nie uwzględnia się masy zużytego sprzętu niewprowadzonego do obrotu oraz odpadów poprodukcyjnych, którym może być na przykład niesprawny komputer, telefon czy inne urządzenie powstałe w wyniku procesu produkcyjnego, niespełniające założeń producenta. W odniesieniu do minimalnych poziomów odzysku oraz przygotowania do ponownego użycia i recyklingu ich poziomy zostały określone przez ustawodawcę w zależności od grupy wprowadzanego sprzętu. Jako przykład można wskazać najwyższy poziom odzysku oraz przygotowania do ponownego użycia i recyklingu, który dla zużytego sprzętu powstałego z urządzeń należących do grup nr 1 i 4 wynosi odpowiednio 85% oraz 80% jego masy. Sposób obliczania rocznego poziomu odzysku oraz poziomu przygotowania do ponownego użycia i recyklingu zużytego sprzętu określa załącznik nr 4 do ustawy o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym.

Obowiązki dotyczące przedstawicieli pierwszej grupy są już jednak bezpośrednio związane z WEEE. Wydaje się, że przepisy wprowadzające te regulacje zostały tak skonstruowane, by uwzględniały nie tylko potrzebę odzysku i recyklingu WEEE, ale również bezpiecznego dla ludzi i środowiska postępowania ze sprzętem już zebrany. Przedstawiciele omawianej grupy są zatem objęci:

- zakazem umieszczania zużytego sprzętu łącznie z innymi odpadami,
- zakazem zbierania niekompletnego zużytego sprzętu oraz części pochodzących ze zużytego sprzętu,
- nakazem umieszczania w widocznym miejscu informacji o zakazie zbierania niekompletnego zużytego sprzętu oraz części pochodzących ze zużytego sprzętu,
- obowiązkiem do przekazania zużytego sprzętu zbierającemu zużyty sprzęt lub podmiotowi uprawnionemu do jego zbierania, przez posiadaczy zużytego sprzętu pochodzącego z gospodarstw domowych,
- obowiązkiem do nieodpłatnego przyjęcia zużytego sprzętu przez punkt serwisowy, w przypadku gdy naprawa przyjętego do punktu serwisowego sprzętu jest niemożliwa ze względów technicznych lub gdy właściciel uzna, że naprawa sprzętu jest dla niego nieopłacalna. Podmiot taki jest także zobowiązany do umieszczenia w punkcie serwisowym w widocznym miejscu informacji o punktach zbierania zużytego sprzętu oraz o możliwości nieodpłatnego przyjęcia zużytego sprzętu, w przypadku gdy naprawa przyjętego do punktu serwisowego sprzętu jest niemożliwa ze względów technicznych lub gdy właściciel sprzętu uzna, że naprawa sprzętu jest dla niego nieopłacalna.

Wyżej wymienione obowiązki, związane ze zbieraniem WEEE, nie zostały zarezerwowane jedynie dla przedstawicieli pierwszej z grup. Druga grupa podmiotów, a więc takich, których działalność bezpośrednio wiąże się ze zbiera-

niem zużytego sprzętu, jest objęta obowiązkami dotyczącymi zbierania, których konieczność przestrzegania nie została wyraźnie zastrzeżona dla dystrybutorów lub punktów serwisowych. Oprócz tego przedstawiciele drugiej grupy zostali objęci normami, które ustawodawca zaadresował wyraźnie do nich. Do obowiązków takich należą:

- 1) obowiązek przyjęcia zużytego sprzętu od jego posiadacza przez zbierającego zużyty sprzęt. Podmiot zbierający jest obowiązany co najmniej do nieodpłatnego przyjęcia zużytego sprzętu pochodzącego z gospodarstw domowych. Obowiązek, o którym mowa, powinien być wykonywany przy zachowaniu przez zbierającego niezbędnych środków ostrożności w celu ochrony zdrowia i bezpieczeństwa pracowników.
- 2) obowiązek zbierania i transportu zużytego sprzętu w warunkach optymalnych do przygotowania go do ponownego użycia, recyklingu oraz innych niż recykling procesów odzysku, w tym ograniczenia rozprzestrzeniania się niebezpiecznych substancji.
- 3) obowiązek przekazania, w terminie 30 dni od dnia podjęcia działalności przez zbierającego zużyty sprzęt, informacji zawierającej:
 - imię i nazwisko lub nazwę oraz adres siedziby zbierającego zużyty sprzęt oraz
 - adresy punktów zbierania zużytego sprzętu, z wyłączeniem punktów sprzedaży sprzętu oraz punktów serwisowych.
- 4) obowiązek należytego magazynowania WEEE, zgodnie z warunkami wskazanymi w ustawie.

Zagadnienia dotyczące zbierania WEEE normują sytuację zużytego sprzętu, do momentu otrzymania go przez podmiot uprawniony bądź obowiązany. Ustawodawca nie poprzestał jednak na takim zakresie regulacji, wskazując również dalszą drogę dla zebranych elektrośmieci. W rozdziale piątym ustawy o zużytym sprzęcie, dotyczącym jego zbierania oraz transportu, ustawodawca zobowiązał podmiot zbierający do przekazania go prowadzącemu zakład przetwarzania, posiadającemu decyzję w zakresie gospodarki odpadami, zezwalającą na przetwarzanie zużytych urządzeń, powstałych ze sprzętu należącego do odpowiedniej grupy określonej w załączniku do ustawy.

Podmiotem uprawnionym do otrzymania WEEE po jego zebraniu jest tzw. zakład przetwarzania. Po przekazaniu zużytego sprzętu do takiego zakładu rozpoczyna się proces jego przetwarzania. Proces przetwarzania zużytego sprzętu należy rozumieć zgodnie z definicją zawartą w art. 3 ust. 1 pkt 21 ustawy o odpadach, a więc proces odzysku lub unieszkodliwiania, w tym przygotowanie poprzedzające odzysk lub unieszkodliwianie. W zgodzie z treścią tego przepisu występują dwa warianty postępowania ze zużytym sprzętem. Po pierwsze, może on zostać poddany odzyskowi, a więc jakimkolwiek procesowi skutkującemu głównie tym, że odpady służą użytecznemu zastosowaniu przez zastąpienie innych materiałów, które w przeciwnym przypadku zostałyby użyte

do spełnienia danej funkcji, lub powodującemu, iż odpady są przygotowywane do spełnienia takiej funkcji w danym zakładzie bądź ogólnie w gospodarce. Najbardziej charakterystycznym przykładem procesu odzysku zużytego sprzętu jest jego demontaż, ale sprzęt ten może zostać również poddany procesowi recyklingu lub innemu procesowi odzysku. Po drugie, zużyty sprzęt może zostać unieszkodliwiony, czyli poddany procesowi niebędącemu odzyskiem, nawet jeżeli wtórnym skutkiem takiego procesu jest odzysk substancji lub energii. Warto jednak zaznaczyć, że zgodnie z art. 47 ustawy o zużyтым sprzęcie zakazuje się unieszkodliwiania zużytego sprzętu przed poddaniem go przetwarzaniu poprzez jego demontaż.

Na podstawie wyżej opisanych ram krajowego systemu gospodarowania WEEE można wskazać, że polski ustawodawca wprowadził regulacje przede wszystkim o charakterze pozytywnym, tj. nakładające obowiązek podejmowania działania (np. obowiązek informacyjny, obowiązek uzyskania minimalnych poziomów zbierania) czy uzyskania odpowiednich umów lub zgód administracyjnych. Niewiele jest natomiast przepisów negatywnych, tj. takich, które zakazywałyby podejmowania działań. Wydaje się, że preferencje ustawodawcy zmierzają właśnie ku wprowadzaniu przepisów o charakterze pozytywnym, wyznaczając ramy prowadzenia działalności poprzez powinność działania, zamiast wprowadzania ograniczeń, takich jak chociażby limit wytwarzanego czy wprowadzanego sprzętu, co niewątpliwie miałyby charakter regulacji negatywnej w świetle wyżej wymienionych koncepcji.

Ocena funkcjonującego systemu

Warunkiem działania na rynku EEE, a co za tym idzie i WEEE jest podjęcie działania celem spełnienia obowiązujących wymagań systemu gospodarowania zużyтым sprzętem. Pozostaje jednak pytanie, czy tak skonstruowany system czyni zadość celom, dla których powstał, i czy faktycznie jest efektywny?

Bez wątpienia, polski system wpasowuje się w ramy dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE, w zakresie rozszerzonej odpowiedzialności producenta. Definicja tej odpowiedzialności została opisana w art. 8 przedmiotowej dyrektywy, gdzie zgodnie z ust. 1 w celu wzmocnienia działań w zakresie ponownego wykorzystania odpadów i zapobiegania ich powstawaniu, recyklingu oraz innych form odzysku państwa członkowskie mogą podjąć środki prawodawcze lub inne niż prawodawcze w celu zapewnienia, aby każda osoba fizyczna lub prawna, która zawodowo opracowuje, wytwarza, przetwarza, obrabia, sprzedaje lub wwozi produkty (producent produktu) ponosiła rozszerzoną odpowiedzialność producenta.

Środki takie mogą obejmować przyjmowanie zwracanych produktów i odpadów pozostających po wykorzystaniu tych produktów, a także późniejsze gospodarowanie tymi odpadami i odpowiedzialność finansową za te działania. Środki te mogą obejmować obowiązek podawania do wiadomości publicznej informacji o stopniu, w jakim można ponownie wykorzystać i przetworzyć dany produkt¹³. Ponadto zgodnie z ust. 4 tego artykułu rozszerzona odpowiedzialność producenta stosowana jest bez uszczerbku dla odpowiedzialności za gospodarowanie odpadami, o której mowa w art. 15 ust. 1, oraz bez uszczerbku dla obowiązujących szczególnych przepisów dotyczących strumieni odpadów i produktów. Na podstawie art. 15, państwa członkowskie UE zostały objęte obowiązkiem stosowania niezbędnych środków w celu zapewnienia, by każdy pierwotny wytwórca odpadów, a także inny posiadacz odpadów dokonywał przetwarzania odpadów samodzielnie lub zlecał to dealerowi, zakładowi czy przedsiębiorstwu wykonującemu czynności przetwarzania odpadów albo zlecił zorganizowanie przetwarzania prywatnemu lub publicznemu podmiotowi zajmującemu się zbieraniem odpadów. Polski system gospodarowania WEEE wypełnia zdecydowaną większość zapisów dyrektywy w zakresie rozszerzonej odpowiedzialności producenta.

Uwzględniając całokształt regulacji dotyczących odpadów, można stwierdzić, że zagadnienia związane z WEEE, wpasowują się również w nurt fiskalizacji działalności związanych z gospodarowaniem odpadami. Fiskalizacja w tym kontekście polega na objęciu działań podejmowanych przez przedsiębiorców obowiązkiem ponoszenia opłat za nie. Opłaty mogą być również uiszczane *de facto* zamiast wykonania poszczególnych obowiązków. Jako przykład może posłużyć obowiązek ponoszenia opłaty produktowej w przypadku nieuzyskania odpowiedniego poziomu zbierania, odzysku oraz przygotowania do ponownego użycia i recyklingu (choć opłata produktowa nie dotyczy wyłącznie sprzętu, ale również produktów w opakowaniach wprowadzanych na rynek). Ponadto przedsiębiorca musi mieć na uwadze obowiązek w zakresie publicznych kampanii edukacyjnych, kwestii związanych z opłatą skarbową za wydanie zezwolenia na zbieranie lub przetwarzanie odpadów, rocznych sprawozdań za korzystanie ze środowiska (co również może wiązać się z opłatą) czy wpisu do BDO, gdzie należy uiszczać nie tylko opłaty rejestrowe, lecz także roczne w przypadku wprowadzających sprzęt elektryczny i elektroniczny oraz autoryzowanych przedstawicieli.

Wpływ na działalność gospodarczą systemu związanego z gospodarowaniem odpadami w ogóle — pomijając koszty związane z danym rodzajem działalności — sprowadza się *de facto* do oceny ingerencji danego podmiotu w środowisko. Im więcej podmiot taki „skorzystał ze środowiska”, tj. zużył więcej

¹³ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy.

paliwa w ramach przedsiębiorstwa, czy wprowadził więcej sprzętu i produktów w opakowaniach na rynek, tym bardziej obciążony będzie obowiązkami nakładanymi przez ustawy. Nie ma jednak mowy o górnych limitach korzystania ze środowiska w ujęciu szerszym, niż to, które reguluje ustawa prawo ochrony środowiska. Całość systemu sprowadza się do prostej zależności, tj. im większymi środkami dysponuje podmiot, tym szersza może być jego działalność. System ochrony środowiska polega zatem na ograniczeniu działalności podmiotów mniej majątnych, im mniejsze bowiem mają środki, tym węższy jest zakres korzystania.

System ten nie zasługuje na krytykę, umożliwia bowiem swobodne prowadzenie działalności gospodarczej przy spełnieniu pewnego zakresu obowiązków, które wyznaczają ramy działania. Ponadto na podstawie systematycznie zbieranych danych należy stwierdzić, że system gospodarowania WEEE w Polsce spełnia zadania w zakresie wzmocnienia działań w zakresie ponownego wykorzystania odpadów.

W 2015 r. przetworzono bowiem ok. 169 tys. ton ZSEE, ok. 138 tys. ton odpadów powstałych z ZSEE poddano recyklingowi, ok. 1 tys. Mg odpadów powstałych z WEEE poddano odzyskowi, zaś ok. 0,7 tys. ton WEEE przekazano do ponownego użycia. Analizując również dane z lat 2007—2015, zanotowano:

- wzrost o 571,7% masy przetworzonego WEEE ogółem,
- wzrost o 816,8% masy odpadów powstałych z WEEE poddanych procesowi recyklingu,
- spadek o 27,9% masy odpadów powstałych z WEEE poddanych procesowi odzysku innego niż recykling,
- wzrost o 6400% masy WEEE przekazanego do ponownego użycia¹⁴.

Należy jednak wskazać, że skupiając się głównie na zagadnieniach związanych z odpowiednim zagospodarowaniem, w tym przetworzeniem WEEE, ustawodawca pomija niezwykle istotne zagadnienie, wskazane zarówno w krajowej ustawie o odpadach, jak i w dyrektywie 2008/98/WE, która została przywołana powyżej. Chodzi o pierwszy punkt hierarchii sposobów postępowania z odpadami, tj. o zapobieganie powstawaniu odpadów.

Obecna polityka dotycząca EEE skupia się na realizacji założenia ciągłej produkcji nowych urządzeń, co faktycznie pozwala na rozwój nowych technologii. System koncentruje się na zagwarantowaniu odpowiedniego zagospodarowania WEEE poprzez obciążenie kosztami podmiotów, których działalność wiąże się z udostępnianiem sprzętu odbiorcom końcowym. Pozornie mechanizm ten wydaje się być korzystny dla nabywców sprzętu, jak bowiem wskazano wcześniej, pozwala na ciągły rozwój. Faktycznie jednak system nie sprzyja pozycji konsumenta na rynku. Po pierwsze, podmioty działające na rynku EEE,

¹⁴ T. STYŚ, R. FOKS: *Rynek gospodarowania zużytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym w Polsce. Perspektywa 2030*. Warszawa 2016.

z uwagi na fakt, że sprzedaż stanowi ich główny przedmiot działalności, do ceny oferowanych produktów muszą doliczać koszty gospodarowania WEEE. Po drugie, system pozwalający na ciągłą produkcję umożliwi również producentom urzeczywistnianie polityki „made to break”. Polega ona na projektowaniu urządzeń w sposób, który z góry określa czas sprawności danego urządzenia. Dynamiczny rozwój technologii przyczynia się do nieopłacalności naprawy urządzeń starszych. Często bywa tak, że naprawa nie jest też po prostu możliwa. To wszystko zmusza odbiorcę końcowego do regularnej wymiany sprzętu, co opłaca się producentom, dystrybutorom czy po prostu sprzedawcom, koszty gospodarowania WEEE i tak bowiem zostały już uwzględnione w cenie pierwotnie sprzedanego produktu.

Aktualnie funkcjonujący system nie jest doskonały, gdyż posiada zarówno zalety, jak i wady, więc trudno ocenić go w sposób jednoznaczny. Jeżeli jednak, jego ocena musiałaby zostać przeprowadzona, należałoby zrobić to przy uwzględnieniu kilku warunków. Po pierwsze, z uwagi na nacisk w zakresie odpowiedniego zagospodarowania WEEE należałoby zweryfikować, w jakim stopniu produkty powstałe w procesie przetworzenia odpadów zużytego sprzętu zostały wykorzystane przy produkcji nowych urządzeń. Po drugie, ze względu na objęcie podmiotów działających na rynku EEE szeroką gamą instrumentów finansowych związanych z systemem gospodarowania odpadami, wskazane byłoby dokonanie weryfikacji sposobu użycia pozyskanych w ten sposób środków.

Jeżeli bowiem środki te będą wykorzystywane na szeroko pojętą ochronę zasobów naturalnych oraz działania związane ze zmniejszeniem kosztów i uciążliwości w zakresie ponownego wykorzystania surowców już pozyskanych, funkcjonowanie systemu wydaje się mieć uzasadnienie.

Koncepcje dalszego postępowanie z WEEE

Cieężko wskazać alternatywę dla mechanizmów oraz regulacji obejmujących swym zakresem WEEE. Nie sposób bowiem wprowadzić procedury, które hamowałyby rozwój technologii, spowalniając przy tym tempo produkcji nowych urządzeń. Nie podobna także zakazać podmiotom prywatnym produkcji czy wprowadzenia sprzętu ponad limit z góry ustalony przez ustawodawcę. Wydaje się zatem, że nowe regulacje, których celem byłoby zmniejszenie ilości powstających WEEE, powinny być ustanawiane przy zachowaniu, dotychczas obecnej, swobody działalności gospodarczej, mając jednocześnie na uwadze zasadę zrównoważonego rozwoju.

Na kanwie niniejszego artykułu, przedstawione zostaną dwie propozycje dla polityki ograniczenia wytwarzania WEEE.

Pierwszą z propozycji jest wprowadzenie nakazu osiągnięcia odpowiednich poziomów wtórnego wykorzystania surowców pochodzących z WEEE przy produkcji nowych urządzeń. Na świecie istnieją technologie, które służą chociażby do odzyskiwania metali szlachetnych właśnie ze zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Polityka wtórnego wykorzystania przyczyniłaby się do zmniejszenia zapotrzebowania na te surowce, które da się odzyskać, oraz wpłynęłaby na powiększenie rynku surowców pochodzących z urządzeń zużytych. Oczywiście efektywność takich regulacji wymagałaby zorganizowanych działań w skali makro. Bardzo możliwe, że potrzebne byłyby międzynarodowe certyfikaty ponownego użycia surowców, co musiałoby skutkować wprowadzeniem systemu kontroli oraz certyfikacji o jednolitym standardzie jakości. Całość zagadnienia zależy również od możliwości technicznych i technologicznych, których ocena pozwoliłaby na faktyczne rozważenie możliwości wprowadzenia tego typu regulacji. Mając jednak na uwadze fakt, że obowiązują minimalne poziomy zbierania oraz odzysku sprzętu elektrycznego i elektronicznego, wprowadzenie minimalnego poziomu ponownego wykorzystania surowców pochodzących z przetworzenia odpadów, nie wydaje się być aż tak abstrakcyjne. W przypadku odpowiedniego ukształtowania przepisów, w tym przy zastosowaniu rozszerzonej odpowiedzialności producentów, koncepcja ta mogłaby ponadto odpowiadać polityce ochrony surowców rzadkich. Polityka ta polega na bardziej efektywnym wykorzystaniu dostępnych zasobów celem zachowania rzadkich surowców (których część de facto stanowi konieczny element produkcji EEE) w granicach UE oraz zapewnienia lepszego dostępu do materiałów strategicznych¹⁵.

Drugą propozycję stanowi natomiast poszerzenie odpowiedzialności producenta oraz sprzedawcy za oferowany produkt. Na gruncie prawa polskiego, przy uwzględnieniu przepisów dotyczących rękojmi, minimalny czas, przez jaki nowe urządzenie powinno działać, to dwa lata od momentu wydania, natomiast w przypadku produktów używanych okres ten wynosi jeden rok. Mając na uwadze fakt, że ustawodawca był w stanie obligatoryjnie objąć sprzedawcę odpowiedzialnością za rzecz sprzedaną, istnieje podstawa do legalnego przedłużenia życia produktu na podstawie przepisów ustawy. Działanie takie mogłoby zmusić producentów sprzętu to tego, aby przykładali większą wagę do faktycznej jakości oferowanych produktów oraz zapewniali obecność części zamiennych na rynku. System ten sprawdziłby się jednak przy założeniu, że odpowiedzialnością za produkt nie będzie objęty wyłącznie sprzedawca, ale i producent, wprowadzający czy dystrybutor.

Warto zaznaczyć, że regulacje, których założenie jest podobne do tych przedstawionych w drugiej koncepcji, są postulowane¹⁶ oraz sukcesywnie wpro-

¹⁵ Development of Guidance on Extended Producer Responsibility, M. Sponar, O. De Clercq (EPR), 2014 r.

¹⁶ Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 4 lipca 2017 r. w sprawie dłuższego cyklu życia produktów: korzyści dla konsumentów i przedsiębiorstw.

wadzane w życie, przy uwzględnieniu obowiązujących już norm¹⁷. Za przykład mogą posłużyć założenia przyjętego przez Komisję Europejską pakietu ekologicznego, dotyczącego EEE o przeznaczeniu domowym. Uzasadniając wprowadzenie pakietu, KE oparła się na konieczności zmniejszenia śladu węglowego powstającego przy produkcji EEE oraz obniżaniu rachunków za elektryczność dla konsumentów z terenów Unii Europejskiej¹⁸. Komisja wskazała ponadto, że wprowadzone regulacje zawierają wymagania dla producentów sprzętu, dotyczące między innymi możliwości naprawy, konserwacji czy ponownego użycia urządzeń¹⁹. Pakiet ekologiczny, przyjęty przez KE, dotyczy poszczególnych rodzajów sprzętu, takich jak np. lodówki, pralki, zmywarki do naczyń, wyświetlacze elektroniczne czy transformatory²⁰.

Podsumowując, zagadnienia związane z WEEE stanowią część większego systemu, w ramach którego wypracowano pewnego rodzaju mechanizmy — ich stosowanie jest powielane przy aktach prawnych dotyczących poszczególnych strumieni odpadów wytwarzanych w ramach funkcjonowania społeczeństwa. Problem WEEE stał się jednak na tyle szerokim zagadnieniem, że ustawodawca — zarówno polski, jak i działający w ramach Unii Europejskiej — musiał ustanowić szereg regulacji prawnych, aby stworzyć ramy dla praktyk podmiotów działających w branży EEE. W dodatku rozwój technologii zwiastuje, że regulacje prawne dotyczące sprzętu będą coraz głębiej ingerowały w gospodarowanie nim, obejmując swoim zakresem już nie sprzęt jako całość, ale poszczególne jego typy czy rodzaje.

¹⁷ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE z dnia 21 października 2009 r. ustanawiająca ogólne zasady ustalania wymogów dotyczących ekoprojektu dla produktów związanych z energią.

¹⁸ Rozporządzenie Komisji (UE) 2019/2020 z dnia 1 października 2019 r. ustanawiające wymogi dotyczące ekoprojektu dla źródeł światła i oddzielnego osprzętu sterującego na podstawie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE oraz uchylające rozporządzenia Komisji (WE) nr 244/2009, (WE) nr 245/2009 i (UE) nr 1194/2012.

¹⁹ Rozporządzenie Komisji (UE) 2019/2021 z dnia 1 października 2019 r. ustanawiające wymogi dotyczące ekoprojektu dla wyświetlaczy elektronicznych zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE, zmieniające rozporządzenie Komisji (WE) nr 1275/2008 i uchylające rozporządzenie Komisji (WE) nr 642/2009.

²⁰ Rozporządzenie Komisji (UE) 2019/2019 z dnia 1 października 2019 r. ustanawiające wymogi dotyczące ekoprojektu dla urządzeń chłodniczych na podstawie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE oraz uchylające rozporządzenie Komisji (WE) nr 643/2009.

Literatura

- DE CLERCQ O., SPONAR M.: *Development of Guidance on Extended Producer Responsibility (EPR). Final Report*. European Commission — DG Environmen 2014.
- DRANIEWICZ B.: *Pojęcie „odpadu” w prawie europejskim i prawie polskim — wybrane zagadnienia*. „Prawo i Podatki UE” 2006, nr 3, s. 2—9.
- DUBISZ S.: *Uniwersalny słownik języka polskiego*. Warszawa 2003, s. 814.
- FOKS R., STYŚ T.: *Rynek gospodarowania użytym sprzętem elektrycznym i elektronicznym w Polsce. Perspektywa 2030*. Warszawa, 2016.
- LEW-GLINIECKA K.: *Pojęcie i rodzaje odpadów w prawie polskim*. „Przegląd Prawa Ochrony Środowiska” 2010, nr 2, s. 77—87.
- Ochrona środowiska 2019*. Red. W. DOMAŃSKA. Warszawa, Główny Urząd Statystyczny, 2019, s. 166.
- Prawo ochrony środowiska*. Red. M. GÓRSKI. Warszawa 2014. s. 235—356.
- Ustawa o odpadach. Komentarz*. Red. J. JERZMAŃSKI. Wrocław 2002, s. 51 i n.
- Ustawa o odpadach. Komentarz*. Red. B. RAKOCZY. Warszawa 2013.
- Ustawa o użytym sprzęcie elektrycznym i elektronicznym. Komentarz*. Red. M. DUCZMAL. Warszawa 2009.

Źródła internetowe

- Factsheets on the circular economy. https://ec.europa.eu/commission/publications/factsheets-circular-economy_pl [dostęp: 3.07.2020].
- Gospodarka o obiegu zamkniętym. <https://www.gov.pl/web/klimat/goz> [dostęp: 3.07.2020].

Michał Wojtanek

Legal model of dealing with waste electrical and electronic equipment

Summary

The subject of the article is general issues related to the management waste of electrical and electronic equipment. In the article has been explained subjective observations of the current situation related to generating electro waste, including overall numerical data. Afterwards, the issues of electrical and electronic equipment waste status were explained and presented based on WEEE regulations functioning in the European Union and Poland. Then, the WEEE management system was not only described in national regulations, but also assessed, which ultimately led to results presented as ideas for the development of EEE regulation.

Key words: Electrical and Electronic Equipment, Waste of Electrical and Electronic Equipment, Waste, Waste management, Waste treatment

Михал Войтанек

Правовая модель обращения с отходами электрического и электронного оборудования

Резюме

Темой статьи являются общие вопросы, связанные с управлением отходами электрического и электронного оборудования (WEEE). Во введении описываются субъективные наблюдения в отношении текущей ситуации, связанной с образованием отходов, с учетом общих цифр, представленных польским Центральным статистическим управлением (GUS). Далее рассматривается проблема получения статуса отходов для электрического и электронного оборудования, а также основные правовые нормы, касающиеся WEEE, действующие в Европейском Союзе и Польше. Была также описана система управления WEEE, основанная на национальных правилах, затем оценена и представлена концепция для разработки правового регулирования, касающегося электрического и электронного оборудования.

Ключевые слова: Электрическое и электронное оборудование, отходы электрического и электронного оборудования, отходы, управление отходами, переработка отходов.

Michał Wojtanek

Modello legale di gestione dei rifiuti di apparecchiature elettriche ed elettroniche

Sommario

L'oggetto dell'articolo sono questioni generali relative alla gestione dei rifiuti di apparecchiature elettriche ed elettroniche. L'introduzione descrive osservazioni soggettive riguardanti la situazione attuale relativa alla formazione di elettro-rifiuti, tenendo conto dei dati generali presentati da GUS. Viene poi spiegata la problematica della ricezione dello status di rifiuto da parte delle apparecchiature elettriche ed elettroniche e vengono presentate le normative di base relative ai RAEE applicabili nell'Unione Europea e in Polonia. È stato inoltre descritto il sistema di gestione dei RAEE basato sulle normative nazionali, che è stato poi valutato e sono stati presentati i concetti per lo sviluppo delle normative relative alle AEE.

Parole chiave: Apparecchiature elettriche ed elettroniche, attrezzatura usata, rifiuti, gestione dei rifiuti, trattamento dei rifiuti